

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qualiter Societati Iesu, eiusque Religiosis interdictum sit pro Missis,
concionibus, aliisque ministeriis stipendia recipere. punct. 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

potest peccatum. Sic Suar. t. 4. de relig. tract. 10. l. 4. c. 9. n. 9. sine
 c. 11. sine. Sanch. l. 7. lum. c. 26. n. 11.

PUNCTUM XI.

Qualiter Societati Iesu, eiusque religiosis interdi-
 ctum sit pro Missis, concionibus, aliisque mi-
 nisteriis stipendia recipere.

SUMMARIUM.

1. Supradictis religiosis hac stipendia, vel elemosyna in recom-
 pensationem interdicitur.
2. Probatur solum ex regula, & non ex voto interdici.
3. Ex hac sententia videtur inferri, cui esset concessum à Superi-
 ore pecunia recipere non peccatum mortaliter, si aut
 in stipendium Missarum recipiat.
4. Contraria sententia tenenda est, scilicet ex voto hanc obli-
 gationem esse.
5. Si gratis, & non ex debito elemosyna detur, optime recipi po-
 test.
6. Qualiter pro religiosorum sustentatione, pro viatico, aliis-
 que requisitis ad ministeria exercenda elemosyna recipi
 possit.
7. Videtur posse Titio obligari faciendi sacrum, si pauperi, vel
 consanguineo stipendium concedat.
8. Titio obligatio sacra facere potes, promittere se suo nomine
 sacra facturum.
9. Si stipendium pro Missa recipias, Missa celebrata, non teneris
 danti restituere stipendium, tamen si Sanch. contrarium
 sentiat.
10. Stipendium consumpto potes, & debes sacra facere.
11. Hac Sacrificia preferenda sunt Sacrificiis debitis ex institu-
 to, & regula.

1. **N**emini esse potest dubium religiosis Societatis Iesu in-
 terdictum esse pro Missarum sacrificiis prædicationi-
 bus, lectionibus, sacramentorum administratione, aliisque piis
 officiis, quæ Societas iuxta suum laudabile institutum exer-
 cet, stipendium vilius, vel elemosynam quæ ad compensationem
 huiusmodi ministeriorum dari solent admittit. Sic ex-
 pressè in *constit. exam. gener. c. 1. n. 1.*

2. Difficultas autem est, an hæc obligatio sit solum iuxta regu-
 lam, & constitutionem, ut paupertatis votum perfectius obser-
 uetur, & cum maiori proximorum ædificatione, an vero sit
 materia ipsius voti? si enim solum obligantur Societatis reli-
 giosi abstinere à receptione huius stipendij, & elemosynæ ex
 regula, & non ex voto, nullum per se peccatum committent
 ex illius transgressione, cum regulæ nostræ religionis non
 obligent ad culpam, sed solum ad penam arbitriam.

Videtur autem obligatio abstinendi ab hoc stipendio so-
 lum esse ex regula, & non ex voto. Quia in bulla Pauli III. quæ
 incipit *Regimini militantis Ecclesiæ*, nostrum institutum pri-
 mo confirmans, votumque paupertatis, eiusque materiam
 exactè explicans nulla mentio facta est huius obligationis
 cum tamen sit essentialis esset, debebat in declaratione apponi.
 Inquit enim constitutio. *Vocantur singuli, & vniuersi, loquuntur*
de professis, perpetuam paupertatem declarantes, quod non
solum priuati, sed neque etiam communiter possint pro So-
cietatis sustentatione, aut vtu ad bona aliqua stabilia, aut ad
proventus, seu introitus aliquos, ius aliquod civile acquirere,
sed sine dispensatione vtu tantum rerum sibi donatarum ad neces-
saria sibi comparanda accipere. Deinde ex nulla constitutione,
aut bulla Pontificis aperte constat sub voto, tanquam sub
eius materia hanc obligationem comprehendit. Nam esto in
*Bulla Iulij III. quæ incipit *exposcit debitis pastorales officij*, vbi*
institutum Societatis confirmatur, declaratum sit ministeria
Societatis exequenda esse gratis omnino, & nullo pro suo la-
bore stipendio accepto; non inde inferitur sub voto tanquam
sub materia promissa hanc obligationem comprehendit, quia
ibi non votum paupertatis, sed instituti conditio declaratur. In
constitutionibus autem, vbi huius rei mentio fit, commenda-
tur illius observatio, non tanquam voti materia, sed tanquam
professionis nostræ proprium, & ædificationi proximorum
*maximè conueniens, ut constat ex *4. p. const. c. 7. n. 3.* ibi cum ta-*
men proprium sit nostræ professionis nullum temporale præ-
mium accipere pro spiritualibus ministeriis, &c. Non enim dixit,
cum tamen proprium sit, nostræ paupertatis promissa, sed
nostræ professionis, quasi indicans, quod modum tantum proceden-
di pertinere, idque aperte declarat, subiungens nullas esse
recipiendas obligationes, vel condiciones, quæ sinceritatem
impediant in nostri procedendi modo, qui est dare gratis, quæ
*gratis accipiuntur. Et *6. p. const. c. 2.* vbi paupertas Societatis,*
rum domorum, tum collegiorum, tum particularium personarum
latissime declaratur, ut simplex quædam constitutio
quamuis grauissima proponitur, non recipere stipendia, vel
*elemosynas vllas promittit, &c. inquit enim constitutio *nu. 7.**
omnes, qui sub obedientia sunt Societatis meminerint se gratis
dare debere, quæ gratis acceperunt, nec postulando, neque ad-

mirando stipendium, vel elemosynas vllas, &c. ut sic maiori
 cum libertate, & proximorum ædificatione possint in diuino
 seruitio procedere, expende non dixisse, ut paupertas promissa
 obleretur, sed ut proximorum ædificationi consulatur, & ma-
 iori cum libertate spiritus procedatur. Eaque de causa *10. p.*
const. 8. 5. dictum est referre plurimum ad conseruationem, &
 augmentum totius Societatis nullos redditus, vel possessiones,
 vel stipendia pro missis, &c. admittit. Mature vlti est S. Ignatius,
 verbo *referre*, quod conuenientiam indicat, non necessitatem;
 quia stipendia cum redditibus, & possessionibus coniunctis
 si non solum de redditibus, & possessionibus mentionem face-
 ret, cum horum priuatio ad Societatis profectæ conseruatio-
 nem omnino necessaria sit, non verbo *referre*, sed verbo indica-
 caute necessitatem vteretur. Solum illa verba, *exam. gener. c. 1. n.*
3. grauius vrgent pro contraria parte, ibi enim, N. P. S. Ignatius
 declarat paupertatem Societatis professæ, inquit. *Tria*
vota, obedientia, paupertatis, & castitatis emittantur, sic pau-
peratatem accipiendo, ut nec velle, nec possit redire vllis ad
suam sustentationem, neque ad quod vis aliud habere. Quod
non tantum in particulari de vnoquoque debet etiam de Eccle-
siis, & domibus Societatis professæ est intelligendum. Nec
etiam (quamuis aliis sit licitum) pro Missarum sacrificiis, vel
prædicationibus, vel lectionibus, vel vllis Sacramenti ad-
ministratione, vel quouis alia pro officio ex iis, quæ iuxta suum
institutum Societas potest exercere, stipendium vllum, vel
elemosynam, quæ ad compensationem huiusmodi ministerio-
rum dari solent, ab aliquo, quam à Deo hoc cuius obsequium con-
tra pure facere debent, possunt admittit. Ecce qualiter pau-
peratatem promissam accepit S. Ignatius, ut scilicet priuatio-
nem reddituum, & stipendij pro ministeriis comprehendit.
At constat priuationem reddituum sub voto paupertatis com-
prehendam esse. Ergo & priuatio huius stipendij censetur com-
prehendi. Fereor hunc locum difficilem solutionem habere,
sed quia manifestè non conuincit sub paupertate promissa ab-
stinenciam à receptione dicti stipendij, comprehendit non est
hæc obligatio imponenda. Explicari enim potest acceptam
ibi esse paupertatem iuxta nostras constitutiones, & modum
procedendi, non ut voti materiam. Et licet carentia reddituum,
& possessionum voti materia sit, non habet esse materiam ex
hoc loco constitutionis, sed ex aliis, in quibus id satis declar-
atur. Cum ergo in aliis constitutionibus locis hoc stipendio care-
re potius ad puritatem paupertatis, quam ad illius materiam
colligatur pertinere, dicendum est S. Ignatium eo loco ex-
minis paupertatem accepisse iuxta constitutiones, & modum
Societatis procedendi, non pro voti materia. Ex quibus omni-
bus videtur satis probabiliter colligi receptionem stipendij, et
talis non esse contra votum, sed solum contra regulas, & con-
stitutiones. Quod non leuiter confirmatur ex eo quod in
congr. 5. generali decreto 21. dicitur circa capit. 1. exam. 8. 1. c.
2. const. 6. p. 8. 7. postulatum fuit, ut congregatio declarantes
accipere aliquid pro ministeriis Societatis, tanquam stipen-
dium, vel elemosynam in compensationem sit contra votum
paupertatis Societatis, vel contra constitutionem tantum. Et
cum hæc questio, & accuratè per plures dies agitata fuis-
set, tandem placuit congregationi nihil in alterum partem
declinare, aut declarare, sed exactissimam illius grauissimæ con-
stitutionis obseruationem ad maiorem ædificationem, & pau-
peratatis nostræ sinceritatem ac puritatem retinendam per-
cessarium vehementer omnibus commendare, ac omnino pro-
hibere, ac vllis superioribus, ac ne ipse quidem Præpositus Ge-
neralis in ea dispensare. Ecce qualiter congregatio dubia fuit,
tandem abstinenciam ab stipendij receptione ad sinceritatem
& puritatem paupertatis, non ad illius substantiam definiuit
pertinere. Signum ergo est, dubium non leue esse an sub voto
paupertatis comprehendatur. Posito autem hoc esse dubium,
certum videtur religiosis Societatis veniens paupertatem
ad illius constitutionis obseruationem ex vi voti non oblige-
ri quia votum sicut & lex ad res certas, & non dubias exten-
ditur.

3. Hinc inferet aliquis & fortè probabiliter, te non pecca-
 rarum aduersus paupertatis votum, si habita licentia superiori-
 oris accipiendi aliquas pecunias in tui vsum, neque inuenientia
 gratis datas, eas accipias in stipendium Missarum, quia solum
 in modo accipiendi pecunias delinquit, non in illarum recep-
 tione, quæ ex voluntate superioris fit, atque modus supplicis
 sententia nuper propofita non est contra votum. Ergo. Quod da-
 plici exemplo relato à Suar. t. 4. de relig. tract. 10. l. 4. c. 8. n. 7.
 confirmari potest. Primum est de religioso, cui est data li-
 centia recipiendi aliquas pecunias, & cum non inueniat gratis
 datas, negotiacione prohibita eas acquirat, qui certè solum vi-
 detur peccare in negotiacione, non in pecuniarum receptione.
 Secundum est de eo, cui est similis licentia concessa recipiendi
 pecunias spontè oblatas, non tamen petitas, imò et expresse
 est petitio interdicta, si de facto petat, & pecunias recipias, non
 peccat contra votum, etiam sola petitio pecunie, & non illius
 receptio sit contra voluntatem superioris. Sed hæc illatio etiam
 supposita dicta sententia admittenda non est. Quia non solum
 modus recipiendi pecuniam, sed etiam illius receptio aliena

est à voluntate superioris, superior namque licentiam concessit ad receptionem elemosynæ, & non ad receptionem stipendij, ad receptionem pecunie gratis data, non ex obligatione, igitur cum illud stipendium recipis, sine vlla superioris licentia recipis. Ergo peccas contra votum: modus enim ille variat substantialiter receptionem, secus est in receptione pecunie sponte oblata, vel petita, & ita docet Sanch. l. 7. sum. c. 2. n. 7. Suar. t. 4. de relig. tract. 10. l. 4. c. 8. n. 11.

4. His tamen non obstantibus tenenda est, vt verior, & probabilior sententia affirmans sub voto paupertatis hanc stipendij receptionem contineri, sic docet Petr. Nauarr. l. 3. de restit. c. 1. p. 3. dub. 2. n. 170. in noua editione, Man. Rodrig. q. regul. 1. 3. q. 19. art. 13. Sanch. l. 7. sum. c. 2. n. 6. Suar. t. 4. de relig. tract. 10. l. 4. c. 8. n. 10. Moueron, quia sic sentiunt Doctores omnes, qui de hac materia sua scripta typis mandarunt, & merito: est enim hæc sententia constitutio Societatis conformior, istique pauperum eam summopere commendat, cum non solum prohibeat receptionem pecunie abque voluntate superioris, sed etiam modum recipiendi illam. Præterea negari non potest abstinentiam ab huius stipendij receptione esse propriam nostræ professionis, & instituti. Ergo est propria voti paupertatis, cum substantia instituti in votis consistat. Adde S. Ignacium in exam. gener. c. 1. n. 3. votum pauperum aris declarans, hoc videtur expressisse. Nam postquam dixerit tria vota in Societate emittij obedientiæ paupertatis, & castitatis, immèdiate subiungit sic paupertatem accipiendõ, (id est) sic paupertatem promissam accipiendõ, vt nec velis, nec possit reditus villos ad tuam sustentationem, aut quod aliud habere, nec etiam pro Missam sacrificij stipendij. Non enim de alia paupertate, sed de paupertate calente sub voto declarato se habet. Rationes item quibus opposita sententia nititur, leues sunt. Nam quod desumitur ex eo, quod in bulla Pauli III. huius stipendij mensio non fuerit facta, cum paupertas declarabat, non viget, quia non erat opus exactè omnem materiam paupertatis declarare, & forè ob eius omissionem Iulius III. in bulla instituti Societatis confirmante eam circumstantiam vt substantialem instituti expressit, ac prout de voti materia. Reliqua vero, quæ ibi est constitutio, adducitur nostræ potius, quam oppositæ sententiæ fauent. Quod vero congregatio dubia fuerit in hac materia, iõ iungit desinerit ad puritatem paupertatis obseruantiam illius constitutionis pertinere, nihil aliud probat, quàm quod nostra sententia non est videri quæ certas eaque de causa tantum vt probabiliorẽ, veriorẽ, securiorẽ, & constitutionibus magis conformem proponimus.

5. Notandum dicit receptionem stipendij pro ministerijs Societatis sub voto comprehendij. Nã si gratis datur elemosyna, quæ aliis potest esse stipendij, vt tamen occasione ministerij specialis exhibitij donec vt bene potest recipi. Quia solũ stipendij, seu elemosyna in compensatione prohibetur, consuetudine ex constitut. 6. p. c. 1. n. 6. Cauendum tamen est, ne sub prætextu elemosynæ gratia compensatio fiat. Sic Sanch. l. 7. sum. c. 2. n. 2. 6. Deinde si pecunia non pro ministerijs, & in illorum compensationem, sed pro requisitis ad illa exequenda concedatur, vt si concedatur pro religiosorum sustentatione, pro viatico, alique necessariis ad verbum diuinum seruandam omnino licitũ est. Sed non caret difficultate, qualiter hæc dari, & recipi possint abque violatione paupertatis ex pacto, & obligatione, vt spiritualia ministrantur, quia videtur dari vt stipendia spiritualium. Neque enim alia via pecunia data clerico seculari pro Missa celebranda inducit stipendij rationem, nisi quia datur ad illius sustentationem sub obligatione faciendi sacrum, & sic ab eo acceptur sacri enim pretium illiusque a qua compensatione esse non potest. Si igitur pecuniam exhibeas in religiosorum Societatis sustentationem, sub obligatione vt spiritualia ipsi ministrant, & sic eam acceptur, planè videtur contineri stipendium, & compensationem recipi. Neque satis facit quod ait Sanch. dicto c. 2. n. 3. q. 4. pecunia dari, & recipi non pro ministerijs exercendis, sed pro obligatione exercendi illas, quia id ipsum procedit in stipendiis concessis clerico seculari. Adde dari pecuniam pro obligatione spirituali ministrandi, est æquialenter dari pro ipsorum spiritualium ministrations, imò datur pecunia non tam illa concedit pro obligatione, quæ præcisè spectata in illis, & instructuola tibi est, quàm pro ministerijs ad que obligatio inducitur. Propter hæc tenendum dicendum non posse Societatem obligari obligatione iustitiæ ad spiritualia ministranda ex fundatione collegiorum, missionum, & similibus, bene tamen ex gratitudine, & fidelitate.

7. Pro supradictorum pleniori intelligentia super sunt aliquot difficultates examinandæ. Prima an sit contra votum paupertatis, si Titio obligeris faciendi sacrum sub ea conditione, & pacto, vt tuo consanguineo stipendij concedat? Affirmat Nauarra lib. 3. de restit. cap. 1. p. 3. dub. 1. n. 171. in 2. edit. Man. Rodrig. q. regular. 1. 3. q. 29. art. 13. Sanch. l. 7. sum. c. 2. n. 15. Moueron, quia non gratis, sed ob stipendium sacra facis, quod est aduersum constitutionibus votum paupertatis declarantibus. Deinde abque voluntate superioris pecuniam acquiris, eamque manu Titij tuo consanguineo concedis, peccas ergo tum in acquisitione, tum in distributione. Cæterũ verius censetur fieri hoc posse abque voti paupertatis violatione. Hoc enim votum nullatenus violari potest abque acceptione, & distribu-
 vel distributione pecunie, at in presenti nulla est ex parte necessaria acceptio, nullaque accepta pecunia distributio. Non ob Sacrum à te celebratum non tu recipis pecuniam, sed tuo consanguineo, neque Titius ei tribuit nomine tuo, esto ob eam causam tribuat, sicut si eam tribueret ob tuam intercessionem. Ergo nullum est aduersus votum paupertatis peccatum. Neque obstat te gratis sacrificia non facere, sed ob stipendium, quia voto paupertatis non obligaris sacrificia vtunque gratis facere, sed ita gratis facere, vt tu ob illorum causam stipendij non admittas, in admissione enim stipendij fiat paupertatis violatio. Exam. gen. c. 1. n. 3. q. 4. p. conf. 7. n. 3. q. 6. p. c. 2. n. 7.

8. Ex quo à fortiori inferre potes, te non violaturum paupertatis votum, si Titio obligato aliqua Sacra facere ob stipendia recepta promittas sacra facturum & de facto facias, quia tu sic promittens, sacræque facies nullũ stipendij recipis, neq; Titio concedis, sed solus es causa, vt Titius stipendij acceptum iuste retineat liberando illũ ab obligatione quæ habebat. Quod si dicas nullum in Titio esse titulum, vt stipendij accipiat, & retinea, quovisq; Sacra fiant. Ergo faciens Sacra ei titulu concedis. Ergo concedis stipendium? Facile responderetur, negandõ te concedere stipendij ex eo quod concedas titulu, apponãque causam iuste accipiendi illud. Adde Sacrum à te factum, & Titio concessum non esse titulum, ob quem formaliter Titius stipendij accipit, sed l. conditione sine qua non potest iuste accipere, aut retinere, titulum namque formaliter concedit, qui stipendium dedit sub onere sacra faciendi. Denique hæredibus legatis, & capellanis obligatis sacra facere admittit Sanch. Et bene d. l. 7. sum. c. 2. n. 18. te posse loco illorum sacra facere nullo à te stipendio recepto. Quia (inquit Sanch.) hæredes, legatarij, & capellani titulum habent accipiendi scilicet hereditatem, legatum, & capellaniam, ac prout de tuis sacris non acquiritur illis stipendij, sed eo acquisito liberat ab obligatione dicendi sacra, quam habent. At idẽ prorsus est in eo, qui stipendia accepta habet, quia ea habet ex titulo donationis onerosæ, neq; tu eo stipendia acquiris, sed eis acquisitis liberat ab obligatione suscipere ob stipendiorũ acquisitione. Et hunc modũ dicitur probatũ. P. Michaël. Valq. Primarius Theologicæ Professor in Salmaticensi Collegio, & Doctõ. Ioann. de Salas in Vallisolerano Colleg. similiter Primarius Theol. Profess. à me consulti.

9. Secunda difficultas, an tenearis restituere stipendij, si de facto accepisti ob sacra, aliaq; spiritalia Societatis ministrata? Et quidẽ si sacra facta non sint, manifestum est te obligatu esse ex voto paupertatis stipendij reddere, quia nõ potes illud sub eo onere retinere, necdum admittere. Neque superior eam licentiam tibi potest concedere, cum etiam præposito generali interdicitur sit facultas in hac parte dispensandi decreto 21. congreg. 5. Si vero sacra fecisti, & stipendij tenens, ceulet Sanch. l. 7. sum. c. 2. n. 11. te obligatu esse nõ lege iustitiæ, sed voti reddere danti, neque posse superiori tradere, & in pios vltus expendere: quia ex voto obligaris ne stipendia pro factis admittas, & consequenter neque admittam expẽdas, debes ergo reddere danti, vt eo reditu sacra censentur gratis facta, cæterum vltorius censo, te hac obligatione reddendi danti astrictum non esse, sed posse ex licentia superioris in pios vltus expendere, sic docuit expressè Petr. Nauarr. l. 3. de restit. c. 1. p. 3. n. 179. q. 180. in noua edit. Henric. l. 9. de Euchar. c. 2. n. 3. in comm. lit. P. Ducor, quia neque lege iustitiæ, neque ex voto tenaris reddere danti, Non iustitiæ, quia voluntati donantis plane factis a te factis satisfecisti. Votum autem te solum obligat, ne pro factis stipendium petas, neve illud admittas: at eo admisso, & factis ob illud factis nõ te obligat stipendij reddere, quia cessat finis illius obligationis, qui erat, vt spiritalia gratis ministraretur, quæ si semel ob stipendij acceptũ gratis ministrata nõ fuerint, quãtũcũque stipendij reddas, non poteris facere, vt cessat aut gratis ministrata. Ergo ex nullo cap. tenaris dari stipendij reddere. Ergo poteris in pios vltus ex superior. voluntate expendere.

10. Sed quid, si stipendium consumpsisti, neque es soluendo, & sacra non fecisti, poteris ne ea sacra facere, vt obligationi ex stipendio accepto, & consumpto satisfacias? videri non posse, quia non gratis, sed ob stipendium facis. Contrarium tamen existimo verum cum Sanch. lib. 7. sum. c. 2. n. 15. quia illis factis non stipendium acquiris, sed obligationi iustitiæ ex illius acceptione, & consumptione orta satisfacias, imò nõ solum potes ea sacra facere, sed etiam teneris quia teneris obligationi iustitiæ satisfacies, cum id facere possis abque detrimento tuæ professionis. Quæ à fortiori procedunt teste Sanch. d. c. 2. n. 13. si ante ingressum religionis, vel tempore nouitatus hæc stipendia recepisti, & consumpsisti.

11. Sed dubium est, an debeas hæc sacra præferre factis ex instituto debitis, Sanch. d. c. 2. n. 13. q. 25. responderi, si eam sacrorum obligationem contraxisti in saculo, vel tempore nouitatus, te obligatum esse ea sacra præferre factis ex constitutione debitis, quia obligationem sacrorum ex instituto suscipere non poterat in præiudicium obligationis iustitiæ prius ortæ. At si post vota bienni, hanc obligationem iustitiæ suscepisti, credit Sanch. Missas ex præscripto religionis

religionis praefectas esse, quia illis votis ius acquisit societas in eam voluntatem, ut iura in religione praescripta faceret, cui iuri nequis ex contractu a te invito derogare. Nihilominus verius censetur, utroque casu obligatum esse Missas ex obligatione stipendij accepti praeferre, quia obligatio iustitiae vi pote grauior praefenda est obligationi decencie, & honestatis, ac obligatio faciendi sacra a religione praescripta, est obligatio tantum ex honestate, ut ipsemet Sanch. d. c. 28 n. 23. testatur, vel ad summum ex fidelitate. Ergo praefenda est illi obligatio stipendij accepti, quae est obligatio iustitiae. Neque obstat fundamentum Sanch. Concedo inquam Societatem votis biennij ius in tuam voluntatem acquirere ut sacra in ordine praescripta facias, hoc intelligi debet, ut facias, quando liber a iustitia obligatione existis: si enim non obstante iure religionis contrahere potes obligationem iustitiae ex stipendio accepto, signum est sane hanc obligationem obligationi religionis praefendam esse.

PUNCTUM XII.

Qualiter religionis Professis interdictum sit testamentum concedere.

SUMMARIUM.

1. Absque superioris licentia, nec licite, nec valde possunt religiosi professi testari.
2. Neutriq. q. qui vota biennij in societate emiserunt, testari possunt, sed hi ex superioris licentia.
3. Si absque superioris licentia testentur, valet testamentum, quamvis alij contra sentiant.
4. Coadiutores formati in societate incapaces sunt testandi.
5. Secus Eremitae oblato, q. qui laico vocabulo religiosi nuncupantur.
6. Qui religiosi professi in ordinibus militaribus incapaces sunt testandi.
7. Potestas testandi in equitibus commendataris ad bona parimonialia, & commendarum extendi. ut.
8. Religiosi equites D. Ioannis capaces sunt testandi.
9. Clerici religiosi horum ordinum, si intra claustrum commorentur incapaces sunt testandi, sed si extra.
10. Superior potens hanc facultatem concedere est solus Paterfamilias.
11. Non potest hac facultas nisi facta dispensatione in voto irrevocabiliter concedi.
12. Bona de quibus est facultas sunt religionis.
13. Extenditur hac facultas ad codicillos.

Regula certissima est religiosos professos nec licite, nec valde testari posse. Dicitur in Auth. ingressi. C. de sacrosanct. Eccles. c. 2. Quia ingrediens. 19. q. 3. & tradunt omnes Doctores. Ratio est manifesta, quia religiosi absque superioris facultate interdicta est bonorum temporalium dispositio. Deinde nihil habent proprium, quod possint in alium transferre. Quod si aliquis secularis eis cederat, ut de eius bonis via testamenti disponant, ea dispositio absque superioris facultate nulla est, quippe est facta nomine proprio cuius religiosi professi incapaces sunt, ut ex supradictis textibus liquet, & tradit Nau. comm. 2. n. 57. de Regul. Sanch. li. 7. sum. c. 3. n. 6. Extenditurque haec prohibitio ad codicillos, quia codicillus pars est testamenti, illiusque defectum supplet, ideoque impotens testari capacitate habet codicillos conlendi, ut bene tradit. Gloss. verbo test. ex text. in l. Divus. §. codicillos ff. de iure codicillorum, & notant Greg. Lop. leg. 13. tit. 1. p. 6. & leg. 12. eodem part.

2. Dixi hanc incapacitatem testandi religiosi professis impositam esse, ut indicare noveritis ab hac incapacitate excludi hi enim testari possunt etiam absque superioris licentia, quia libera suorum bonorum dispositionem habent. Item qui in Societate vota biennij tantum emiserunt, quia esto sint proprie religiosi non sunt professi, & retinent bonorum suorum dominium, ac proinde subrelata prohibitione Text. in cap. ingrediens. non comprehenduntur. At quia bonorum suorum liberum usum non habent, sed pendentes a voluntate superioris; ea de causa illicitum illis est absque eius licentia testari.

3. Si tamen nulla superioris requisita licentia testentur, non defunt Doctores qui sentiant testamentum nullum esse, eo quod hi religiosi votis biennij ligati translati sint in superiorem potestatem, nec velle nec nolle habeant, strictius quam pupillus, qui traslaus est in tutoris potestate. Ergo sicut dispositio facta a pupillo suorum bonorum sine auctoritate tutoris non tenet, neque etiam tenere debet haec dispositio facta ab his religiosis Societatis Iesu, & ita sustinet Mol. Iesuista t. 1. de iust. disp. 139. post medium. Less. lib. 2. c. 4. d. 6. §. n. 28. Nihilominus verius censetur testamentum validum esse, esto adversus paupertatis votum; quia paupertatis votum solum praestat, ut dispositio bonorum absque consensu superioris illicita sit, non tamen quod sit nulla. Nullitas enim ex aliquo decreto, & constitutione provenire debebat, quae tamen non reperitur in Societate. Vnde non est simile de pupillo, cui iure positivo, & non naturali dispositio bonorum absque tutoris auctoritate sub decreto irritante interdicitur. Sic Sanch. li. 7. sum. c. 8. n. 25. indicat Azor. t. 1. in fin. mor. c. 12. q. 8.

4. Qui vero in Societate coadiutores firmati sunt, esto non sint professi, incapaces sunt testandi; quia nullius in partem capax sunt, quae fuit ratio decisionis illius. Auth. de monachis. c. 1. ingred. 19. q. 3. ac proinde hi religiosi sub eo decreto comprehenduntur, ut bene tradit Sanch. loc. alleg.

5. Deinde sub dicta incapacitate testandi non comprehenduntur Eremitae oblato, alijque religiosi sic lato vocabulo nuncupatio quod professionem non emittunt, neque incapaces sunt bonorum suorum dominij. Sic alius relatis, Sanch. lib. 7. sum. c. 8. n. 40.

6. De religiosis professis in ordinibus militatibus est inter DD. grauis controversia, an testari possint? Et variis praesentibus omnis distinctione videndum est. Alij sunt laici in saeculo vitam communem cum aliis secularibus degentes, & matrimonij indites. Alij clerici, & ex his alij in conventu vivunt, alij extra claustra beneficio servientes, vel aliquam administrationem habentes Religiosi laici, quique equites militares vocantur testari possunt, tum ex privilegio Pontificis, tum ex recepta consuetudine. Nam Innoc. VIII. & Clem. VII. militibus S. Iacobi facultatem testandi concessit, & licet Pius V. hanc facultatem renovaverit, Greg. XIII. ea revocationem sustulit, & privilegia his militibus a Sede Apostolica concessa confirmavit. Clarus haec facultas testandi constat ex recepta consuetudine, ob qua non solum haeredes instituntur, & in maiori parte succedunt, sed et illi institui possunt, & de facto instituntur, teste Suar. r. 3. de relig. lib. 8. c. 16. num. 22. Mol. Iesuista tom. 1. disp. 141. vers. est vero regia c. 2. §. disp. 604. fin. Sanch. lib. 7. c. 8. n. 29.

7. An autem hac potestas testandi sit solum ex bonis Parimonialibus, an etiam ex fructibus commendatarum? Cetero verius ad omnia bona extendi, eo quod consuetudo obsequit nos milites perinde ac alios seculares, disponere posse de omnibus bonis. Sic Mol. Suar. & Sanch. locis allegatis. Mol. dicta disp. 141. affirmat ex vi voti non priuari dominio suorum bonorum, neque incapaces fieri de novo acquirendi, esto usum illius dominij ligatum habeant, & voluntati superioris subordinatum. Quod si ita est, valebit utique testamentum ab his militibus factum, tametsi contra voluntatem suorum superiorum, ut diximus de religiosis Societatis Iesu sola biennij vota emittentibus. Verum ne voti paupertatis in hac testamenti actione, bonorum suorum dispositio ne violent, scietate debent circumstantias in his legibus, & ordinationibus praescriptas. Ut si praecipuum sit fieri quocumque inventarium bonorum tam mobilium, quam immobilium, & ostendi superiori, vel visitatori, debeant in hac parte fidelitatem servare, alias rei erunt voti paupertatis, ut bene ex alia notavit Sanch. lib. 7. sum. cap. 8. n. 34.

8. Religiosos equites D. Ioannis, qui matrimonij contrahendi incapaces sunt, aliquibus videtur esse testandi incapaces, tum ex voto, tum ex iure communi. Sic Suar. r. 3. de relig. lib. 8. c. 16. in fine. n. 25. At verius est oppositum, cum enim in saeculo degant, aliis secularibus similem, consuetudinem, ut votum paupertatis non esset ita strictum, sed permitteret eos retinere dominium suorum bonorum, illorumque dispositionem superioribus consentientibus. Quocirca solum eis interdicta est testamenti factio absque superioris licentia ex regula, & constitutione, ac proinde si testamentum sit, etiam absque licentia, validum erit. Sic multis firmat Jacob. de Bore. cap. 96. n. 1. c. 3. vol. 1. quem refert, & sequitur Sanch. d. lib. 7. c. 8. n. 26.

9. Clerici horum ordinum militarium, si intra claustra suorum commendatarum aequae ac religiosi aliorum ordinum sunt incapaces testandi, quia votum solemnem paupertatis emittunt, quo dominio, & proprietate suorum bonorum penitent, neque alicui inveniuntur excepti, sic Suar. r. 3. de relig. lib. 8. c. 16. in fine. n. 25. At non debent censeri intra claustra commorari, si solum ad temporariam alicuius officij, ut Prioris, commorantur, statim eo finito ad saeculum revertuntur, sic ex Morta li. in fin. ut commendatarum tendant ad perfectionem, c. 4. §. 4. n. 51. docet Sanch. c. 8. n. 37. Quod si hi religiosi extra claustra commorantur ex legitima licentia, vel solent causa inferendi beneficio, vel alij causa praesentibus, testandi habent facultatem ex quibuscumque bonis, dummodo illorum inventarium singulis annis conficiant, & suo superiori praesentent, insuperque tertio quoque anno ad superiorem licentiam testandi petant, sic Morta, & Sanch. loc. alleg. affirman. Clem. VII. eam eis facultatem concessit.

10. Insuper dixi religiosos professos incapaces esse testandi absque superioris licentia. Possent autem superiorem illis hanc facultatem concedere, ut relaxatione voti paupertatis, nihil indubitatum iuris est, sicut enim potest superior concessione alicuius dominij religiosi professi facultatem concedere donandi aliqua bona in vita, cur non poterit concedere facultatem ea donandi in morte via testamenti ad utramque donationem sola administratio bonorum dependens a superioris voluntate concedatur, & sic posse, & de facto fieri sustinet Nau. comm. 2. de regul. n. 57. c. 3. de rebus. Eccles. §. 11. monachos. Covarr. 2. de testam. num. 10. Mol. Iesuista, t. 1. de iust. disp. 141. circa finem. Sanch. lib. 7. sum. c. 8. n. 24. Suar. r. 3. de relig. lib. 8. c. 16. n. 9.

11. Quod si roges, quis superior hac valet facultatem concedere? Respondet nulli alium praeter Summum Pontificem, quia est prohibitio iure communi inducta quae ipsos praetatos regulo-

DE
CASTR
PALA
TOM
II